

CRONICĂ DRAMATICĂ

Teatrul Dramatic
din Baia Mare

ADIO, MAJESTATE

de AL. VOITIN

Recent inaugurata stagiune băimăreană — a douăzecea de la înființarea teatrului din localitate — ar putea fi, prin programul ei repertorial ca și prin proiectele ambițioase de transpunere în spectacole a acestui program, cel puțin la fel de interesantă ca cele două din urmă, care au marcat o accentuată revitalizare a activității colectivului. Am temei să cred acest lucru, pentru că repertoriul se arată a fi rodul unei alegeri mai riguroase și mai exigente, pentru că trupa teatrului, în ciuda inerențelor fluctuații, s-a păstrat valoroasă, înfirșit pentru că alături de vrednicii regizori ai teatrului, vin aici colaboratori statornici și serioși. Recenta premieră pe țară — închinată aniversării unui sfert de veac de la proclamarea Republicii — *Adio, Majestate!* de Al. Voitin, e o confirmare. Piesa nu ilustrează direct memorabilul eveniment, este însă în dorința autorului — un devotat al dramaturgiei de evocare istorică — o evocare, cum ziceam, a atitudinii net și vehement antimonarhice a publicisticii literare de-a lungul a șase decenii de regalitate. Plecînd de la memorabila noapte a izgonirii ultimului monarh și a proclamării Republicii, autorul evocă figura ilustră a sexagenarului de atunci N. D. Cocea, evocînd la rîndu-i, în compania nu mai puțin ilustrului Miron Radu Paraschivescu, anii, mulți la număr, în care a atacat cu arma scrisului pe toți cei patru Hohenzollerni, păstrîndu-și consecvent poziția ferm antimonarhică, în ciuda represaliilor încercate

impotriva lui și care însemnau aresturi, închisori, lagăre. Ne sînt înfățișate în prima — și cea mai izbutită, după părerea mea — parte a piesei, momentele de confruntare a virulentului pamfletar antidinastic cu instrumente de reprimare ale regalității, desprinzîndu-se cu limpezime și convingător ideea consecvenței, fermității politice, curajului civic care au caracterizat publicistica literară a întregii epoci. Vrînd să stabilească o continuitate în timp a acestei atitudini, autorul evocă într-o complicată construcție a acțiunii dramatice, utilizînd retrospectiv, figura unuia dintre cei dintîi pamfletari antiregalisti, azi aproape uitatul Gheorghe Panu, publicist ilustru la vremea aceea, figură compusă din atitudini extreme, contradictorii, și care străbate drumul coborîtor de la poziția progresistă, declarat antimonarhică, pînă la dureroasa renunțare și tăcere.

Ispitit de posibilul dramatism al evoluției eroului său, autorul dezvoltă poate prea mult în partea a doua a piesei analiza acestui caz interesant în sine și realmente dramatic, dar secundar, dacă îl raportăm la generoasa idee care stă la baza piesei, și de natură a așeza pe o linie discontinuă desfășurarea ei.

Așa stînd lucrurile, regizorul Petre Popescu a avut de învins unele dificultăți izvorîte din această lipsă de continuitate a acțiunii. Subiectul, abătut pe la jumătate din calea lui, a fost tratat, spre meritul vrednic de subliniat al regizorului (și cu sprijinul scenografiei lui Mircea Matcaboji, realizatorul unui cadru care permite simultaneitatea planurilor de joc) în ideea unei permanente evocări de către N. D. Cocea, personaj central dar, în concepția regizorală, și omniprezent. N. D. Cocea devine nu numai martorul propriei sale tinereți aduse pe scenă ci și comentatorul celorlalte întîmplări. În acest fel, mai cu seamă în partea a doua a spectacolului, accentul de interes cade nu atît pe drama lui Gheorghe Panu cît pe ecoul stînit de această dramă în conștiința lui N. D. Cocea. Imperativul unității și ritmicității spectacolului împunea soluția distribuirii în rolul lui N. D. Cocea tînăr, a unui al

Vasile Constantinescu (Gheorghe Panu), Jeny Jucă (Fata) și Cornel Mititelu (Porumbaru) în „Adio, Majestate”, la Teatrul Dramatic din Baia Mare

doilea actor, soluție neprevăzută de autor. Sexagenarul N. D. Cocea este interpretat, în entuziasmul lui, în nostalgică alunecare spre trecut, în discernământul ascuțit cu care privește faptele evocate, cu bine gândită măsură de către Cazimir Tănase, corect și discret secundat de Vasile Prisăcaru, interpretul lui Miron Radu Paraschivescu. Dar dacă prin natura lucrurilor, N. D. Cocea-bătrîn e mai mult o prezentă și mult mai puțin, ba chiar deloc, o evoluție dramatică — ceea ce să recunoaștem e o dificultate pentru interpret, N. D. Cocea-tînăr e direct implicat în acțiune și oferă interpretului prilejul unei mai reliefate portretizări; ceea ce actorul Sandu Popa și izbuteste, înfățișând cu mijloace sigure și viguroase, cu forță dramatică și cu subtilitate a nuanțelor, chipul tînărului pamphletar inteligent, ironic, și acid, neînduplecat și adînc increzător în idealul său. Vasile Constantinescu, interpretul lui Gheorghe Panu, l-a înfățișat mai întîi mistuit de credința arzătoare în dreptatea poziției lui progresiste dar (cu o bună intuiție) și înclinat spre gestul patetic, nu lipsit de o nuanță demagogică, anticipînd renunțarea de mai tîrziu, renunțare ostenită, chinuită, dramatică, pe care de asemenea actorul o înfățișează foarte convingător, dar reținut, discret, ca o alunecare treptată și ireversibilă.

Numeroase alte personaje de importanță secundară populează piesa oferind interpretelor posibilități mai vagi de a se impune ca prezențe scenice vii. Dar, pentru linia sigură a micilor lor desene portretistice, pentru corectitudinea și credința cu care s-au integrat spectacolului, mă simt dator să înșirui (într-o ordine absolut întâmplătoare) numele actorilor Virgil Fătu, Ion Săsăran, Teofil Turturică, Vasile Grădinaru, Ecaterina Sandu, Jeny Petrescu și să menționez debutul mai mult decît promițător al tînărului Ștefan Slobodă, cărora le revine meritul de a fi

contribuit la realizarea unui spectacol de vrednic interes, de autentică valoare și de optimiste promisiuni.

V. M.

Teatrul de Stat din Oradea —secția română

VLAD TEPEȘ ÎN IANUARIE de Mircea Bradu

Teatrul din Oradea a înțeles să dea momentului inaugural al actualei stagiuni, o importanță deosebită. A lansat — la secția română — în premieră pe țară o piesă și un autor. Ne-a plăcut să vedem în acest gest nu numai recunoașterea valorilor unui debut, ci și semnul mobilizării tuturor resurselor teatrului pentru a realiza o activitate legată direct și declarat de sarcina educării patriotice a publicului.

Debutul dramaturgie al ziaristului orădean Mircea Bradu, în paginile „Tribunei”, cu piesa *Turnul sinucigașilor*, e urmat de reprezentarea pe scenă a lucrării *Vlad Tepeș în ianuarie*.

Pasiunea și elanul interior cu care tînărul autor s-a aplecat asupra paginilor de cronică, întîind în persoana lui Vlad Tepeș, în împrejurările și întreaga rețea de raporturi complexe și contradictorii care au marcat destînlul acestui om de stat, o reală sursă de tensiune dramatică —, au impus atenției scrierea sa.